

NORGES HØYESTERETT

Den 18. mars 2005 avsa Høyesterett dom i

HR-2005-00446-A, (sak nr. 2005/120), straffesak, anke,

A (advokat Arne Meltvedt)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (kst. statsadvokat Jostein Johannessen)

STEMMEGIVNING :

- (1) Dommer **Flock**: Saken gjelder straffutmålingen i en narkotikasak, hvor det sentrale spørsmål er om det er grunnlag for å idømme samfunnsstraff.
- (2) Flekkefjord tingrett avsa 7. juli 2004 dom med slik domsslutning:
 - ”1. A, født 0.0.1982, dømmes for en overtredelse av straffelovens § 162, 1. og 2. ledd, jfr. 5. ledd, tre overtredelser av straffelovens § 162, 1. ledd, jfr. 5. ledd, sammenholdt med straffelovens § 62, 1. ledd til en straff av fengsel i 1 – ett – år, hvorav 9 måneder gjøres betinget med to års prøvetid, jfr. straffelovens § 52-54.

I straffen gjøres det fradrag for 12 dagers utholdt varetektsarrest.
 2. A, født 0.0.1982, frifinnes for en overtredelse av alkohollovens § 10-1, 1. ledd, jfr. § 3-1. 1. ledd.
 3. A, født 0.0.1982, må tåle inndraging av kr. 4.000 – firetusen – til fordel for statskassen i medhold av straffelovens § 34.
 4. Saksomkostninger idømmes ikke.”
- (3) Etter at domfelte hadde anket over straffutmålingen, avsa Agder lagmannsrett 4. januar 2005 dom med slik domsslutning:

”I tingrettens dom gjøres den endring at 45 – førtifem – dager av den idømte fengselsstraff blir å fullbyrde. Resten av straffen gjøres betinget med en prøvetid på to år, jfr. strl. §§ 52-54.”

- (4) Dommen ble avsagt under dissens idet to av fagdommerne og en meddommer stemte for at domfelte ble idømt samfunnsstraff.
- (5) Domfelte har anket lagmannsrettens dom til Høyesterett. Anken gjelder straffutmålingen. Det gjøres gjeldende at samfunnsstraff vil være en riktig reaksjon i dette tilfellet.
- (6) Jeg er kommet til at anken bør tas til følge.
- (7) Overtredelsen av straffeloven § 162 første og annet ledd jf. femte ledd gjaldt salg av ca. 100 gram amfetamin, mens de tre overtredelsene av § 162 første ledd jf. femte ledd gjaldt salg av 300 rohypnoltabletter og deretter kjøp og oppbevaring av ytterligere 900 slike tabletter.
- (8) De 900 tablettene ble beslaglagt av politiet under en undersøkelse av domfeltes bil i juni 2001. Han var på dette tidspunkt 19 år. Under etterforskningen kom det etter hvert frem at han tidligere samme år hadde solgt ca. 100 gram amfetamin og 300 rohypnoltabletter.
- (9) Ved straffutmålingen la lagmannsretten i formildende retning en viss vekt på at domfelte var forholdsvis ung da de straffbare handlinger ble foretatt, og at det synes å være noe tilfeldig at han kom inn i narkotikahandel. Domfelte hadde på den annen side et rent økonomisk motiv. Han brukte ikke selv narkotika.
- (10) I tingretten tilsto domfelte alle de straffbare forhold. Men tilståelsen av de forhold som ikke ble avdekket ved undersøkelsen av bilen i juni 2001, kom først få dager før hovedforhandlingen. På dette tidspunkt var han for lengst navngitt i forbindelse med etterforskning og domfellelse i saken mot de to som han hadde videresolgt stoffet til. Tilståelsen kan følgelig bare tillegges en begrenset betydning ved straffutmålingen.
- (11) Domfelte ble varetektsfengslet 22. juni 2001 og løslatt 12 dager senere. I november samme år ble han siktet for sin befattning med de 900 rohypnoltablettene. Politiet hadde da kunnskap om de øvrige straffbare forhold fra etterforskningen mot de to kjøperne. Straffesak mot disse ble gjennomført i 2002 for den ene og i 2003 for den annen. Tiltale mot domfelte i vår sak ble først tatt ut 28. april 2004. Deretter ble som nevnt saken pådømt i tingretten 7. juli 2004 og i lagmannsretten 4. januar 2005. Ved straffutmålingen må det veie tungt i formildende retning at saken ble liggende ferdig etterforsket hos politiet i omkring 2 ½ år før den ble oversendt statsadvokaten for tiltale. Aktor har for Høyesterett opplyst at tidsforløpet i noen grad kan ha hatt sammenheng med iretteføringen av straffesaken mot en av kjøperne, som trakk en tilståelse tilbake. Uansett er det slik jeg ser det, tale om et tidsforløp som er uakseptabelt.
- (12) Domfelte er tidligere ustraffet. Han har etter det som er opplyst, skikket seg vel i tiden etter de straffbare handlinger og er godt i gang med sin utdanning, først bedriftsøkonomi og senere eiendomsmegling. Han har finansiert studiene ved lønnet deltidsarbeide.
- (13) Domfellelsen gjelder alvorlige straffbare forhold, hvor salget av ca. 100 gram amfetamin må tillegges dominerende betydning ved straffutmålingen. Den samlede lagmannsrett har anslått straffenivået uten spesielle formildende omstendigheter til fengsel i 1 år og 3 måneder, noe jeg er enig i. Med den usedvanlig lange tid som har gått både siden de straffbare forhold fant sted og saken i det vesentlige var ferdig etterforsket – ca. 3 ½ år –

vil utgangspunktet være at en vesentlig del av fengselsstraffen må gjøres betinget. Med det alvor som saken har, kan jeg ikke se at det kan være plass for en fullt ut betinget dom.

- (14) For Høyesterett har det sentrale spørsmålet vært om det kan anvendes samfunnsstraff. Domfellelsen gjelder riktignok en grov narkotikaforbrytelse hvor strafferammen er 10 år. Den er dermed høyere enn de 6 år som i dag er den øvre strafferamme i straffeloven § 28 a for bruk av samfunnsstraff. Men den straffbare handling ble begått før reglene om samfunnsstraff ble satt i kraft 1. mars 2002, og samfunnstjeneste etter de tidligere bestemmelsene var ikke utelukket på grunn av høy strafferamme. Begrensningene i § 28 a er dermed ikke til hinder for bruk av samfunnsstraff, jf. Rt. 2004 side 772.
- (15) Etter straffeloven § 28 a første ledd er det et vilkår for idømmelse av samfunnsstraff at ”hensynet til straffens formål ikke taler mot en reaksjon i frihet”. Det følger av forarbeidene til bestemmelsen at begrepet ”straffens formål” er videre enn det hensyn til den alminnelige lovlydighet som tidligere var en begrensning ved bruk av samfunnstjeneste. Hensynet til straffens formål ”skal omfatte alle de hensyn som domstolene i dag vektlegger når den finner at lovbruddet verken kvalifiserer for en betinget fengselsstraff eller for samfunnstjeneste”, jf. Ot.prp. nr. 5 (2000–2001) side 126.
- (16) Ved utmåling av straff for grove narkotikaforbrytelser vil de allmennpreventive hensyn veie tungt. Høyesterett har likevel i flere avgjørelser anvendt samfunnstjeneste hvor domfelte har vært i en rehabiliteringssituasjon som kunne bli brakt i fare ved soning av fengselsstraff. Påtalemyndigheten har vist til dommen i Rt. 2004 side 774, hvor det ble uttalt at det måtte foreligge en klar rehabiliteringssituasjon for at samfunnsstraff kunne anvendes, noe som ikke var tilfellet i den saken. Som det fremgår av det jeg allerede har sagt, har domfelte i vår sak aldri vært i noen livssituasjon som kunne gi grunn til en slik rehabilitering.
- (17) I likhet med hva tilfellet har vært for samfunnstjeneste, må også samfunnsstraff kunne anvendes når andre særlige hensyn tilsier det. I dommen i Rt. 1993 side 976 ble det således anvendt samfunnstjeneste ved grove narkotikaforbrytelser hvor det var gått nærmere 3 ½ år fra de domfelte ble pågrepet til saken ble behandlet i Høyesterett. Det ble i dommen uttalt at hensynet til allmennprevensjonen ble svekket når det var gått så lang tid uten at domfelte kunne bebreides for tidsforløpet, samtidig som hensynet til de domfelte da kom mer i forgrunnen.
- (18) Slik jeg ser det, er dette også situasjonen i vår sak. Domfelte har selv fremhevet at en samfunnsstraff – selv om den skulle bli omfattende – i hans situasjon er en riktigere måte for ham å gjøre opp for seg. Jeg har forståelse for dette og bemerker at soning av en kortvarig ubetinget del av en fengselsstraff henimot 4 år etter at domfelte ble pågrepet, i alle fall i dette tilfellet fremstår som lite formålstjenlig. Jeg tilføyer at en samfunnsstraff av det omfang som blir aktuelt, vil stille store krav til den dømte og over lang tid innebære en betydelig oppofrelse. At den individualpreventive virkning av en samfunnsstraff i dette tilfellet antagelig vil spille mindre rolle, bør etter min mening ikke forhindre bruk av denne reaksjonsformen når forholdene ellers ligger til rette for det.
- (19) Jeg er kommet til at samfunnsstraffen i det vesentlige kan utmåles i overensstemmelse med det lagmannsrettens mindretall har gitt uttrykk for. Etter at jeg har gjort et forholdsmessig fradrag for 12 dager i varetekt, jf. straffeloven § 60 annet ledd, fastsettes lengden av samfunnsstraffen til 300 timer, med en gjennomføringstid på ett år. Den

subsidiære fengselsstraffen settes til fengsel i 10 måneder, med fradrag for 12 dagers utholdt varetekt.

(20) Jeg stemmer for denne

D O M :

I tingrettens dom gjøres den endring at straffen settes til samfunnsstraff i 300 – trehundre – timer med gjennomføringstid på 1 – ett – år. Den subsidiære fengselsstraffen settes til 10 – ti – måneder med fradrag for 12 – tolv – dagers utholdt varetektsfengsel.

(21) Dommer **Bruzelius:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.

(22) Dommer **Øie:** Likeså.

(23) Dommer **Stabel:** Likeså.

(24) Dommer **Gussgard:** Likeså.

(25) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

I tingrettens dom gjøres den endring at straffen settes til samfunnsstraff i 300 – trehundre – timer med gjennomføringstid på 1 – ett – år. Den subsidiære fengselsstraffen settes til 10 – ti – måneder med fradrag for 12 – tolv – dagers utholdt varetektsfengsel.

Riktig utskrift bekreftes: